І чужому научайтесь
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N. J. 07303
HEnderson 4-0237
HEnderson 4-0807
УНСоюз: HEnderson 5-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXXI. Ч. 53. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 19-го БЕРЕЗНЯ 1964 10 ЦЕНТІВ — 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, MARCH 19, 1964 No. 53. VOL. LXXI.

СЕНАТ ПЛЯНУЄ ПРИСПІШЕННЯ ДЕБАТ В СПРАВІ ГРОМАДЯНСЬКИХ ПРАВ

Вашингтон. — В Сенаті від 9-го березня південні сенатори - демократи промовляють в справі того, що сенатор - демократ Майк Менсфілд того ж дня зголосив законопроєкт про охорону громадянських прав. 17 березня минув 8-ий день із промовами південних сенаторів, які ведуть обструкцію і бажають не допустити до ухвалення цього законопроєкту. В дотеперішніх промовах сенатори „покищо" зовсім не обговорювали самого проєкту, тільки виступали проти того, щоб цей проєкт взагалі був обговорюваний в Сенаті. Під час подібної обструкції в Сенаті в 1957-му році отака вступна обструкція тривала 8 днів, і після того могли початися предметові дебати над самим законопроєктом. Провідники обидвох партій в Сенаті гадають, що, можливо, провідник опозиції сенатор-демократ із Джорджії Ричард Б. Рассел застосує і тепер таку саму тактику і після восьмох днів „вступної" обструкції дозволить голосувати над тим, щоб можна було в Сенаті обговорювати урядовий законопроєкт в справі охорони громадянських прав. Коли б південні сенатори вирішили продовжувати свою обструкцію проти того, щоб взагалі Сенат міг розглядати урядову програму в справі громадянських прав, тоді проводи обидвох партій мали б погодитися на те, щоб скористати з реґуляміну Сенату та поставити внесок на припинення дебат. Сенат не радо ставить такий внесок, бо проти обмеження дебат часто голосують і ті сенатори, які підтримують той проєкт, проти якого ведеться обструкція. Внесок на припинення дебат можуть зголосити 16 сенаторів, але щоб він перейшов в Сенаті, до цього треба аж двох третіх присутніх сенаторів, це значить аж 67-ох сенаторів. Сенатські партійні провідники сподіваються, що провідник опозиції сенатор Рассел не схоче доводити аж до того, щоб за допомогою голосування припинювали дебати, бо коли б це голосування вдалося при обмежуванні обструкції на самому початку, коли ще немає дійсних речевих дебат над проєктом, тоді можна б сподіватися, що прихильники урядового проєкту старалися б пізніше за допомогою реґуляміну припинити і дебати над самим законопроєктом, і тоді опозиція не могла б нічого здобути своєю обструкцією, бо Сенат мав би можливість ухвалити безкомпромісовий проєкт про охорону громадянських прав. Опозиція, керована сенатором Расселом хоче за допомогою обструкції поробити деякі зміни в урядовому проєкті, корисні для південних стейтів. Покищо прихильники законопроєкту не мають стільки голосів, щоб могли обмежити дискусію про сам законопроєкт, але вони могли б здобути більшість, потрібну для припинення обструкції проти того, щоб Сенат вирішував цю справу на цій сесії. Не знати, що зробить сенатор Рассел, який старається протягати дебати, бо знає, що вже 13-го липня зачнеться Республіканська Крайова Номінаційна Конвенція. Коли вже зачнеться дискусія над самим законопроєктом, тоді південні сенатори, що ведуть обструкцію, будуть зголошувати численні поправки до законопроєкту, щоб припізнювати ухвалення програми. Проводи обидвох партій обмірковують стратегію, щоб таки на цій сесії Конґресу ухвалити той проєкт, який прийняла вже Палата Репрезентантів.

Департамент Оборони плянує скріпити збройні сили країни

Вашингтон. — Конґрес ще не схвалив бюджету на найближчий фінансовий 1965-ий рік, який зачинається 1-го липня 1964, але Департамент Оборони вже займається довготерміновими плянами, щоб в найближчих роках скріпити збройні сили ЗДА на всіх відтинках. Пентаґон думає вже тепер, як виглядатимуть збройні сили цієї країни в 1970-му році. Секретар оборони Роберт МекНамара зарядив, щоб вже в травні готові були рішення в таких справах: 1. Чи треба збільшити число армійських дивізій, яке тепер виносить 16, — до 18-ти? 2. Чи треба будувати нові далекосяжні бомбовики, які могли б завезти атомову бомбу на потрібне місце? 3. Чи фльота має збільшувати число літаконосців, і чи ті літаконосці мають бути атомові, чи ні? Чи треба продукувати протиракетні ракети та будувати протирадіяційні сховища? Очевидно, що відповіді на ці проблеми є залежні від того, яка буде закордонна ситуація в найближчих роках, от на приклад, яку збройну силу матиме комуністичний Китай, і чи він буде ворожо наставлений до СССР, чи ні.

Українці в Австралії плянують побудувати пам'ятник Шевченкові

Сідней, Австралія. — В місцевому українському часописі „Вільна Думка", з 26 січня ц. р. появилася стаття відомого еміґраційного поета і громадського діяча і голови Ювілейного Шевченківського комітету на стейт НСВ в Австралії Василя Онуфрієнка п. н. „Пам'ятник Т. Шевченкові". Як стверджує автор статті, за побудування висловилося вже багато українських діячів в Австралії і він сам приєднується до цього проєкту. На його думку в Австралії є всі можливості побудувати пам'ятник Т. Шевченкові. Поставляться прихильно до цієї справи урядові австралійські чинники і українська громада підтримає її активно, щедрими грошовими пожертвами. Очолити цілу акцію повинна українська центральна репрезентація — Союз Українських Організацій Австралії, який повинен створити окремий комітет побудови пам'ятника Т. Шевченкові. Осідок комітету був би в цьому місті, де мав би бути поставлений пам'ятник. На думку автора, найкраще надавалося б для цього місто Сідней, яке є фактичною столицею Австралії і де живе найбільше українців, але репрезентативні огляди промовляли б також за Канберрою, що є адміністративним центром Австралії і де перебуває більшість урядових установ та всі амбасади.

В Торонті відбудеться святочна наукова сесія НТШ на пошану Шевченка

Торонто. — В 150-річчя з дня народження Тараса Шевченка Канадійське Наукове Товариство ім. Шевченка улаштовує Святочну Наукову Шевченківську Сесію, що відбудеться в неділю, 22 березня 1964 р. о год. 3.00 по пол. в Домі УНО при 297 Каледж Стріт у Торонті. У програмі передбачені доповіді: проф. д-р Євген Вертипорох: Слово, проф. д-р Ярослав Рудницький: Шевченкове назовництво, проф. д-р Олександер Кульчицький, проректор У.В.І: Постать Т. Шевченка в перспективі доглибної психології, проф. Тадей Залеський: Слава в розумінні Т. Шевченка, д-р Богдан Стебельський: Ювілейні видання, присвячені Т. Шевченкові в УССР.

ПРОФ. Ю. ШЕВЕЛЬОВ ВИГОЛОСИТЬ ДОПОВІДЬ ПРО ШЕВЧЕНКА

Ню Йорк. — Українська Вільна Академія Наук у ЗДА влаштовує для відзначення 150-річчя з дня народження Т. Шевченка урочисту пленарну конференцію з доповіддю проф. Юрія Шевельова на тему „Шевченко і літературні течії 40-их років XIX століття". Конференція відбудеться в суботу 21-го березня ц. р. о год. 7-ій веч. в будинку Академії при 206 Вест 100 вулиця у Ню Йорку.

УВАН у ЗДА відзначає 70-річчя професора Дмитра Чижевського

Ню Йорк. — Українська Вільна Академія Наук у ЗДА влаштовує в неділю 22-го березня о год. 7 вечора пленарну наукову конференцію для відзначення 70-річчя з дня народження Дмитра Івановича Чижевського, видатного українського філософа й історика літератури, дійсного члена УВАН. У програмі конференції, що її відкриє проф. Юрій Шевельов, передбачені доповіді Василя Рудка п.н. „Праці проф. Дмитра Чижевського з ділянки філософії" і Ю. Лавриненка: „Дмитро Чижевський, як літературознавець". Відбудеться конференція в будинку УВАН при 206 Вест 100 вулиця в Ню Йорку.

Ніксон збільшує штаб своїх співробітників

Ню Йорк. — Колишній віце - президент Ричард М. Ніксон заявив після правиборів в стейті Ню Гемпшир, що він сам не може вести політичної праці і мусить збільшити число своїх співробітників, хоч сам не має пляну стати активним претендентом на кандидата на президента в цьому році. Ніксон дістав в Ню Гемпширі 16.6% (15.736) голосів, хоч він зовсім не кандидував і не вів жадної виборчої кампанії. В найближчому місяці, коли Ніксон вернеться з подорожі по Далекому Сході, він плянує поновити свої атаки на президента Джансона та на його уряд не тільки за закордонну але й внутрішню політику. Досі Ніксон критикував гостро тільки закордонну політику уряду, але тепер він починає вже добачати хиби внутрішньої політики Джансона. Ніксон знов згадав про діяльність Роберта Бейкера, який був секретарем демократичної більшости в Сенаті, наробив багато неправильностей та надужить, використовуючи своє впливове становище. Прихильники Ніксона легковажать успіх амбасадора Кебота Ладжа, кажучи, що він не має прихильности між республіканськими політиками. Вони також гадають, що Ніксон має більше популярности в країні, як Рокефеллер чи Ґолдвотер.

Покищо не буде страйку на залізницях

Вашингтон. — Спілка залізничників, які мали почати страйк вже в середу 18-го березня і цим спричинити, можливо, загальний залізничий страйк в цілій країні, вирішила покищо не зачинати страйку, бо сподіваються прийти до порозуміння зі своїми працедавцями, це значить залізничими лініями Луїсвіл енд Нешвіл та Савтерн Пасіфік Компані. Рішення проводу спілок залізничників свідчить про те, що робітники не бажають спричиняти загострення важливого спору, який триває роки, і який міг би дуже пошкодити економіці цієї країни, коли б його пробували розв'язувати за допомогою страйку, який міг би легко стати крайовим страйком. Залізничники хочуть вирішити своє непорозуміння в безпосередніх переговорах із працедавцями, тому покищо страйк відкладено аж на тоді, коли переговори не доведуть до нічого.

Засновано Український Республіканський Клюб в Нюарку

Нюарк. — В суботу, 14 березня відбулися в залі української католицької школи в Нюарку основуючі збори Українсько-Американського Республіканського Клюбу на повіт Ессекс. Учасники зборів у числі 21 особи вирішили однозгідно заснувати Клюб і вибрали його управу в такому складі: д-р Микола Чировський — голова, Володимир Роговський — заступник і Володимир Підлуський — секретар. Вибрано теж п'ятьох членів управи, та вирішено крім них кооптувати ще чотирьох дальших членів управи і одного з них номінувати на другого заступника голови. На правного дорадника Клюбу вибрано адвоката Івана Романишина. На зборах обговорювано основні точки запропонованого статуту Клюбу і вибрано статутову комісію, яка має виготовити до затвердження зборами текст статуту. Головними цілями заснованого Українсько - Американського Республіканського Клюбу в Нюарку є зактивізувати американських громадян українського походження, зацікавити їх політичним життям повіту і стейту та притягнути до діяльности в рямцях Республіканської Партії більше число українців, а головно молодь, яка закінчила студії. Також поставив собі Клюб за завдання допомогти створити подібні Клюби на терені стейту в сусідніх місцевостях.

В АМЕРИЦІ

● **Комісія в справах тюремної кари** відкинула нову просьбу д-ра Семюела Шепперда про звільнення з тюрми, заявляючи йому, що його просьбу про дарування решти кари можна, згідно з законом, розглядати аж восени цього року. Д-р Шепперд вбив свою вагітну дружину в 1954-му році.

● **Колишній віце - президент** Ричард М. Ніксон в неділю 24-го березня виїжджає на 20-денну подорож на Далекий Схід у справах своєї адвокатської фірми. Він відвідає Бейрут, Карачі, Сінгапор, Куаля - Люмпур, Банґкок, Сайґон, Гонґ Конґ, Манілю, Тайпей і Токіо. До ЗДА має вернутися 14-го квітня.

● **Комісія Воррена** продовжує вести переслухання свідків в справі вбивства президента Джана Ф. Кеннеді в дні 22-го липня 1963 року. Комісія не подає вислідів слідства, преса повідомляє тільки про те, що переслухується осіб, які знали вбивника Президента — Лі Гарві Освалда. Комісія ще раз переслухала тих трьох лікарів, які переводили розтин трупа през. Кеннеді.

● **Євангелицький проповідник** Вилли Ґреґем матиме свій окремий павільйон на Світовій Виставці в Ню Йорку, який буде відкритий 6-го квітня. Д-р Ґреґем 16 днів перед початком Виставки (Виставку відкривають 22-го квітня) відправлятиме богослуження в цьому павільйоні. Ґреґем відкриє також фільми „Людина у п'ятому вимірі".

ДЕ ҐОЛЬ В МЕХІКО СИТІ

Французький прем'єр де Ґоль (зліва) і мехіканський президент Адольфо Льопез Матеос відповідають на оваційне вітання зібраних перед Національним Палацом в Мехіко Ситі мас мехіканців.

„Мрія про волю привела сюди американських предків" — Джансон

Ню Йорк. — Президент Джансон, промовляючи 17-го березня на прийнятті в Дні св. Патрика в готелі Валдорф-Асторія, пригадав 2,500 присутнім, що найбільша сила цієї країни є у „мрії про волю і в надії", яка колись привела сюди не тільки ірляндських іміґрантів, але і всіх інших предків теперішніх американців. Ця мрія про волю та упевненість в тому, що тут зможуть ходити з високо піднесеними головами, хвалити Господа по своїй вподобі та здобувати добробут без страху перед багнетами — є найбільшим добром Америки. І вся сила ворогів, що є поза межами цієї країни, не зуміла знищити цього способу американського життя, — казав Президент, який твердив, що найбільшою його ціллю є зберегти цю країну такою, про яку мріяли ті всі, що сюди прибували, переходячи гори, перепливаючи океани і моря, та шукаючи волі й добробуту в цій півкулі. Джансон сказав, що й він вже є „ірляндцем через осмозу" (проникання), бо він довгі роки працює в Конґресі, а англійці вважають себе найкращими парляментаристами. Президент хвалив визначних членів Конґресу ірляндського походження — спікера Палати Джана МекКормека та віца Сенату сен. Менсфілда.

Сенатори Лавші і Мундт проти збільшування торгівлі з комуністами

Вашингтон. — Секретар торгівлі Лютер Г. Годжес, зізнаючи в Сенатській Комісії Закордонних Справ, домагався, щоб ЗДА поширили торгівлю із СССР та комуністичними країнами, які торгують із іншими европейськими державами та купують від них ті товари, яких їм відмовляють продавати в ЗДА. Але сенатор демократ з Орегону Френк Дж. Лавші та сенатор республіканець із Північної Дакоти Карл Мундт виступили проти того, щоб поширювати торгівлю з комуністичними державами. Сенатор республіканець із Небраски Роман Л. Груска критикував державного секретаря Діна Раска за його оборону теперішньої політики з комуністичними державами. Дін Раск зізнавав в Сенатській Комісії Закордонних Справ і казав, що треба вести різну торговельну політику з окремими комуністичними державами тому, що вони вже не творять одноцілого бльоку. Секретар торгівлі Годжес казав, що західньоевропейські держави торгують із комуністичними державами, а американські експортери не можуть цього робити, бо існують адміністраційні й законні заборони торгівлі з комуністичним бльоком.

● **Пожежа лісів в Каліфорнії** коло місцевостей Ґлендейл, Бирбенк і Ля Крещента знищила більше як 20 домів та загрожує соткам сусідніх домів, бо більш як 1,000 пожежників не могли опанувати вогню, що шалів під час вітру, який віяв із швидкістю 70 мкль на годину. 2,500 осіб мусіли залишати свої мешкання.

● **У Франкфурті**, в Західній Німеччині, на судовому процесі проти безпосередніх винуватців масового вбивства в'язнів в каценті в Освєнцімі, зізнавала жидівка Марія Розенталь, тепер громадянка Ізраїлю замешкала в Швайцарії, що один з підсудних на тому процесі сержант Вільгельм Боґер врятував її, залишивши її у своїй канцелярії, як секретарку, всупереч доносові на неї одного в'язня.

Хрущов хотів би відвідати Італію і навіть Ватикан

Рим. — У вівторок 17 березня ц. р. сюди прибула спеціяльна совєтська господарська делеґація з метою встановлення ближчих економічних, політичних і культурних взаємин СССР й Італією. Очолює делеґацію Алексєй Косиґін, перший заступник совєтського прем'єра, який привіз із собою „особисте послання" Нікити Хрущова до італійського народу. Римський часопис „Ль'Уніта", офіційний орган італійської комуністичної партії, назвав Косиґіна одним із найближчих „соратників" Хрущова й однією із перших осіб в совєтському державному керівництві. В політичних колах вважають, що головною метою приїзду совєтської делеґації до Риму є справа евентуальних відвідин Хрущова в Італії, куди він дуже хотів приїхати, але ж куди його не квапляться запрошувати, не зважаючи на те, що і колишній італійський президент Джованні Ґронкі і колишній міністер закордонних справ Антоніо Сеньї, теперішній президент Італії, уже відвідували Совєтський Союз. Політичні коментатори здогадуються, що Хрущов буде добиватися також авдієнції в Папи Павла VI.

Совєти викинули торговельного радника західньонімецької амбасади

Москва. — Совєтський уряд повідомив західньонімецьку амбасаду, що акредитований у Москві торговельний радник цієї амбасади д-р Гайнц Науперт мусить до п'яти днів покинути територію Совєтського Союзу, як "persona non grata", значить, небажана особа. Це перша цього роду совєтська репресивна акція у відношенні до якогось із боннських дипломатів. Ніякої причини цього викинення д-ра Науперта до відома не подано, але в політичних колах трактують цю акцію, як новий вияв охолодження дипломатичних взаємин між Совєтським Союзом і Західньою Німеччиною і зв'язують її з останніми совєтськими нападами на західньонімецький мілітаризм і реванжизм.

● **Дружина арізонського сенатора** пані Марґарет Ґолдвотер заявила журналістам, що вона любить вести виборчу кампанію в користь свого чоловіка, але вона не любить представлятися незнайомим особам в чужих стейтах. Вона любить виступати в своєму стейті, де її виборці знають.

АМЕРИКА ЗБІЛЬШУЄ МІЛІТАРНУ ДОПОМОГУ ДЛЯ ПІВДЕННОГО В'ЄТНАМУ

Вашингтон. — В окремій заяві Білого Дому, проголошеній у вівторок 17 березня, подано до відома, що З'єдинені Держави Америки акцептували опрацьовану теперішнім південнов'єтнамським режимом ген. Хана програму боротьби з комуністичними партнерами і вирішили підтримати Південний В'єтнам в її реалізації, збільшуючи і господарську і зокрема мілітарну допомогу для цієї загроженої комуністичною аґресією країни. Проголошено цю заяву в небувалий досі спосіб зараз після засідання Національної Ради Безпеки, яке відбулося в Білому Домі і на якому проводив президент Линдон Б. Джансон. Признаючи, що в дотеперішній війні Південний В'єтнам і в дальшому ЗДА, які його підтримують мілітарно, зазнали чимало невдач, в заяві водночас стверджено, що ситуація в Південному В'єтнамі може видатно поправитися в найближчих місяцях, тим більше, що ген. Нґуєн Хан і його семимісячний уряд випрацювали здоровий у своїй основі плян дальшого продовжування війни проти комуністичного заливу. У новій програмі ген. Хана передбачені не тільки конкретні мілітарні операції, але також цілий ряд господарських і суспільних заходів для забезпечення свободи й добробуту теренів звільнених з-під терору комуністичних партизанів. Програма ген. Хана передбачає зокрема мобілізацію всіх людських ресурсів для збільшення рядів антикомуністичних збройних сил, як також кадрів адміністраторів, вчителів і суспільних працівників для районів, що будуть звільнені з-під окупації партизанських з'єднань. Крім того плянується збільшення платень і функцій для парамілітарних сил таких, як цивільна ґвардія, і посилений вишкіл в партизанській боротьбі для спеціяльних військових з'єднань, як також додаткове озброєння для південнов'єтнамських водних і сухопутніх військових з'єднань. В рямках встановленої тепер програми мали бути вичищувані поступово, крок за кроком, поодинокі місцевості, області і провінції і відбудовувані адміністраційно й економічно, щоб таким чином унеможливити дальшу інфільтрацію цих теренів комуністичними партизанами. Реалізація випрацьованої режимом ген. Хана програми залежатиме багато від економічної допомоги, що її ЗДА погоджуються уділити Південному В'єтнамові. Засідання Національної Ради Безпеки відбувалося за закритими дверми і рішення в справі збільшення допомоги для Південного В'єтнаму прийнято після вислухання докладних звідомлень секретаря оборони МекНамари і голови об'єднаних шефів штабу ген. Тейлора, які недавно відбули спеціяльну п'ятиденну інспекційну подорож до Півд. В'єтнаму.

На Кіпр почали прибувати частини міжнародного війська

Об'єднані Нації. — Кінець минулого тижня був виповнений драматичними подіями довкола Кіпру. Туреччина в гострій формі поставила кіпрсько-грецькому президентові архиєпископові Макаріосові ультимат — негайно припинити переслідування — вбивання, тортурування, насилування — турецької меншини на Кіпрі під загрозою, що Туреччина поведе односторонню акцію в обороні своїх 100.000 земляків на Кіпрі, себто переведе збройну інтервенцію. Водночас Туреччина перевела концентрацію фльоти, зложеної з 12 нищильників, чотирьох підводних човнів і шістьох інших воєнних кораблів, та летунських ескадр. Макаріос відбув 5-годинну нараду з керівними грецькими державними мужами і військовиками, між якими був також ген. Ґрівас, кол. командант кіпрсько-грецького підпілля в боротьбі проти Британії, — після чого негайно відлетів на Кіпр. Макаріос відкинув турецький ультимат заявою, що кіпрські греки готові боротися до останнього мужа, а Греція загрозила, що у випадку турецької інтервенції — вона виступить в обороні Кіпру. Під час, коли американська й британська дипломатії зробили демарш в Анкарі і Атенах у користь миру — в той сам день, в минулу п'ятницю вечером відбулося надзвичайне засідання Ради Безпеки Об'єднаних Націй на вимогу Кіпру. Воно тривало 5 годин і скінчилося одноголосно прийнятою резолюцією на адресу Кіпру, Туреччини і Греції — зберігати спокій і рівновагу духа. Водночас генеральний секретар ОН У Тант повідомив, що Канада, Ірляндія, Фінляндія і Швеція погодились дати свої військові частини до міжнародного війська, яке вийде під прапорами ОН на три місяці на Кіпр. Гурт канадійських старшин та, окремо, перший контиґент канадійського війська вже прилетіли на Кіпр.

Румунське посередництво в Пейпінґу залишилося безуспішним

Гонґ Конґ. — Як виходить із повідомлень в комунокитайській пресі, спроба румунської делеґації довести до порозуміння між Пейпінґом і Москвою й усунути існуючі між ними ідеологічні і тактичні розбіжності, не дала ніяких вислідів. Очолювана румунським прем'єром Маврером делеґація, яка перебувала в Пейпінґу цілий тиждень, відбуваючи розмови з провідниками китайської компартії, виїхала для дальших розмов у цій справі до Північної Кореї, яка в спорі між Москвою і комуністичним Китаєм заявилася по боці останнього. Комунокитайська преса, яка на час перебування румунської делеґації припинила була полеміку з Москвою, почала передруковувати знов критичні голоси інших комуністичних партій на адресу Москви із рішучим засудженням ревізіонізму Хрущова і його соратників.

У СВІТІ

● **Північний В'єтнам** станув одверто по стороні комуністичного Китаю в його „ідеологічному" спорі з Совєтським Союзом. Генеральний секретар північно - в'єтнамської партії („в'єтконґ") проголосив статтю з натавруванням „модерних ревізіоністів", які є „злом" для комуністичного руху, бо вони ніби стають „союзниками імперіялістів" — термінологія зачерпнута з пейпінґського словника.

● **У швайцарських банках** і асекураційних компаніях переведено впродовж останнього пів року підрахунок здепонованих там таких грошей з-перед останньої світової війни і під час неї, по які ніхто до цього часу не зголосився. Це були майже без винятку жиди, які згинули серед масакри, переведеної Гітлером. Це розмірно невелика сума коло 2 мільйони дол. Вони будуть передані до фонду допомоги жертвам нацистського терору.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand Street, Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provide for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Передплата: На рік — $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. — В Джерзі Ситі і закордоном: — На рік $14.00; на пів року $7.50; на три місяці $4.00. — Для членів У. Н. Союзу, чоловіків і жінок — 65 центів місячно. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів. Чеки і mone orders виставляти на: "Svoboda".
Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J. 07303

Ґарантія волі

Одною з найбільших ґарантій збереження і розвитку вільної американської системи, як і кожної демократичної „влади народу, через нарід і для народу", є свобода преси. Через вільну пресу нарід у першу чергу має можливість висловлювати свою думку, критикувати чи схвалювати політику обраного ним уряду, обороняти свої права і свої вольності, впливати на рішення й політику влади. Тим то свобода преси у вільній демократичній системі є не тільки одним із найбільших привілеїв, але й одною з найбільших ґарантій тієї системи. Свободу преси в Америці, як ґарантію волі, забезпечує перший додаток до Конституції.

Проте, Конституція забезпечує не тільки свободу преси, але й недоторканість особи. І хоч в Америці немає законів, які обмежували б свободу преси, проте її закони охороняють осіб і громадські групи від злонамірених атак преси. В історії американського судівництва записано багато випадків судових розправ, в яких поодинокі чи громадські групи добивались охорони закону проти несправедливих виступів преси. Іншими словами, в американській системі немає жадного закону, жадної сили, яка могла б пресі заборонити будь-що друкувати, але рівночасно існує закон, який робить пресу відповідальною за все, що вона друкує.

Очевидно, що в такій ситуації можуть часто траплятися зловживання. З історії відомо багато випадків, коли одна чи друга газета, один чи другий редактор злобно і в злонамірені напастували поодиноких осіб чи групи осіб, як відомо також багато випадків, коли поодинокі особи та групи осіб намагалися судовими скаргами чи хоч би тільки погрозами залякувати пресу і редакторів чи меститися на них за справедливі, але неприємні для тих груп чи осіб виступи.

Одна з таких справ — скарга публічних урядовців проти великого нюйоркського щоденника — мала минулого тижня свій епілог перед Найвищим Судом. Рішення Суду, який звільнив обвинувачений щоденник від вини, мають далекойдуче значення саме для ґарантій найбільшої ґарантії волі — свободи преси. Найвищий Суд, як інтерпретатор Конституції, ще раз потвердив непорушне право преси критикувати кожну подію і кожний виступ особи й осіб, включно із публічними урядовцями, без страху, що газета може бути притягнена за це до судової відповідальности. Передумовою тієї абсолютної свободи критики є те, що ця критика не є злобною і злонаміреною, але є чесною і висловленою в чесних суспільних цілях. Що більше, Найвищий Суд визнав право такої „чесної опінії в чесних публічних цілях" навіть тоді, якщо вона базована на неперевірених і тим самим не цілком правдивих фактах, але висловлена в добрій вірі, в чесних цілях. Не завжди бо газета має можливість перевіряти всі факти, які дістаються до публічного відома. В таких випадках рішальну ролю грає саме чесність опінії в чесних цілях і відсутність злоби і злого наміру пошкодити критикованій особі чи групі осіб.

Останнє рішення Найвищого Суду дало нову ґарантію для свободи преси, але одночасно піднесло відповідальність преси, щоб вона не зловживала своїми конституційними вольностями і своєю, в межах людських можливостей, чесною критикою скріплювала, а не підважувала систему, яка їй ці вольності ґарантує. З правом на критику нерозривно зв'язана відповідальність чесної критики в чесних суспільних цілях. Це право й ця відповідальність і є головними ґарантіями нашої волі.

Фальшування ювілеїв

На цьому місці вже була мова про те, як святковане у Москві 150-річчя з дня народження Тараса Шевченка перетворили в прославлювання заслуг російського народу, Москви і Хрущова для „розвитку й розквіту української літератури і культури". В подібному напрямку започатковано тепер відзначування 400-річчя „русского" книгодрукування, значить події, що нею було випущення Іваном Федоровим і Петром Мстиславцем першої на московських землях друкованої церковнослов'янською мовою книжки — „Апостола" в 1564-му році.

Святкування цього ювілею започатковано у Москві 13-го березня цього року урочистим засіданням у Великому театрі СССР, що його відкрив віце - президент Академії Наук СССР П. Федосєєв. Як і на шевченківському засіданні, найголовнішим моментом було й тут прийняття „бурхливими оплесками" пропозиції обрати до почесної президії Президію ЦК КПСС на чолі з Хрущовим, і всі виголошені під час того засідання доповіді були присвячені не історичній події виходу „Апостола" 1564-го року, і не основоположникам книгодрукування Федорову та Мстиславцеві, а — заслугам ... комуністичної партії в розвитку книгодрукування. В доповідях цитовано на різні лади Маркса, Енґельса і Леніна, зокрема ж останнього, який, мовляв, дуже любив книжки ...

Спотворене в такий спосіб у Москві святкування ювілею виходу першої друкованої книги не обмежилося цим засіданням. Виконуючи „ударне завдання" партії й уряду, совєтські науковці, дехто навіть з видатними іменами, випустили до цього ювілею ряд нібито наукових праць, в яких намагаються висвітлити початки й обставини виходу першої друкованої книги в Москві в цілком незгідний з історичною правдою спосіб. Зокрема, вони категорично заперечують факт, що після надрукування „Апостола" підбурені темним священством москвичі спалили друкарню Федорова та Мстиславця враз із надрукованими ними книгами, а самі друкарі, рятуючи життя, мусіли тікати із Москви в Білорусь і потім на Україну, до Львова, щоб там в культурніших, як у відсталій Москві, умовах продовжувати свій історичний подвиг. Совєтські учені з титулами академіків твердять, що Федоров і Мстиславець не тікали з Москви, рятуючи себе і саму ідею книгодрукування, а виїхали з ... доручення московського великого князя на Білорусь й Україну, щоб ширити там друковане слово і культуру.

З таких позицій, заперечуючи історичні факти про неґативне ставлення Москви до такої справи, як друкування книжок, совєтські учені применшують в дальшому досягнення обох перводрукарів, зокрема Івана Федорова, що, переїхавши до Львова і потім до Острога і зукраїнізувавши навіть своє прізвище на Федорович, записав себе в історії українського і всього східньослов'янського книгодрукування такими культурними подвигами, як надрукування „Апостола" та першого Букваря 1574-го року у Львові, а потім вікопомної „Біблії" в Острозі 1581-го року. Всю славу і за ці подвиги, здійснені з допомогою патріотичних свідомих львівських братчиків та українських князів, совєтська наука намагається присвоїти тепер для Москви, визначаючи її як колиску і головного подвижника в ділянці книгодрукування. Тож перед українською наукою у вільному світі стоїть велике завдання — показати початки книгодрукування на Сході Европи, вщо в них головну ролю відіграла Україна, в правдивому, згідному з історичною правдою, світлі.

Провал підступної московської затії

Минуло вже три місяці з того часу, як у київській „Літературній Україні" з 29-го листопада 1963-го року опубліковано під шумним заголовком — „ВЕЛИКОМУ КОБЗАРЕВІ — ГІДНУ ШАНУ!" — відоме „Слово"-звернення 34 діячів культури підсовєтської України «до українців, до всієї української громади в США, до „Комітету пам'ятника Т. Г. Шевченка"». Це „Слово"-звернення відбилося найширшим відгомоном серед українців у вільному світі, і сьогодні вже можна поробити деякі підсумки і висновки з цього відгомону, як його репрезентують голоси вільної української преси.

Ще про „Слово"

Після публікації „Слова" в „Літературній Україні", наша вільна преса, або бодай її частина із „Свободою" включно, одержала ще одну його версію, переслану пресовим відділом амбасади СССР у Вашинґтоні із супровідним листом, датованим 27-го грудня, отже через місяць після появи в „Літературній Україні", і підписаним за пресовий відділ амбасади Юрієм І. Бобраковим.

Між одним і другим текстом „Слова" є поважні розходження. Порівнюючи обидва тексти, ми знайшли 47 змін. Для орієнтації текст, надрукований в „Літературній Україні", називатимемо першим, а пересланий амбасадою — другим. Зайвим було б наводити всі ті розходження, бо на це треба було б, практично, передрукувати обидва тексти. Згадаємо тільки деякі.

Наприклад, у першому тексті є фраза: „Виражаючи прагнення всіх радянських народів віддати належне великому Кобзареві, уряд Союзу Радянських Соціялістичних Республік вирішив спорудити в столиці нашої Батьківщини (підкреслення наше) Москві пам'ятник Т. Г. Шевченку ..." В другому тексті ця сама фраза звучить: „... в столиці нашої країни — Москві ...". В першому тексті читаємо: „Дорогі земляки на далекій чужині! Кожна звістка про пошанування пам'яті ..." В другому тексті, між наведеними з першого тексту першим і другом реченням додано: „Залишаючи батьківський край, ви брали з собою грудку рідної землі. І скільки б потім не мандрували морями, скільки б країн не пройшли за довгі роки поневірянь, грудка тієї рідної землі завжди була з вами і нагадувала вам любу Батьківщину, її давнішні страждання, її теперішню славу, її багату історію, її мужніх синів, які втілюють в собі красу і славу України. Завжди і всюди, в найглухішій далині, за найважчої роботи ви згадували твори Шевченка — великого національного поета України. За морями і горами ви вшановуєте пам'ять поета, влаштовуєте шевченківські здвиги, вечори, вистави. Кожна звістка ..." і далі вже, як у першому тексті.

Як згадано, таких і подібних розходжень ми запримітили 47! Чому така різниця в двох текстах? Хто і в якій цілі їх редаґував і, головно, хто їх писав? Розбіжність є навіть у заголовку (у першому тексті сказано „Великому Кобзареві", а в другому — „Великому Кобзарю", і в підписах, бо під першим текстом фіґурують Є. Кирилюк та Н. Ужвій, — яких вже немає під другим текстом, натомість є тут Є. Шабліовський та В. Коротич, яких немає під першим текстом. В супровідному листі Бобракова сказано, що лист підписали 36 „відомих українських діячів", але там є їх тільки 34. Порівняння розходжень між першим і другим текстами „Слова" з абсолютною певністю дозволяє твердити, що в другому тексті, отже в тому, що його розіслала совєтська амбасада до редакцій вільних українських газет, проведено ряд змін і додано ряд фраз, які можуть „вхопити за серце" українського еміґранта, або пропущено ці фрази в першому тексті, бо комуністи воліють не доводити їх до відома читачів „Літературної України".

Черговий висновок — „Слово" було справді дбайливо спрепароване і мало далекойдучі цілі.

Акція „Свободи"

„Свобода" була першою, що про появу цього „Слова" повідомила і на нього зареаґувала. У виданні цього щоденника з 6-го грудня 1963-го року насамперед подано коротку вістку про появу „Слова" в „Літературній Україні", а чотири дні пізніше, у виданні з 10-го грудня т. р., надруковано редакційний коментар, де вже в заголовку подано оцінку: „Облудне, підступне слово".

До речі буде згадати, що до появи „Слова" „Свобода" поставилася з найбільшою увагою з двох мотивів. Поперше — „Слово" було скероване безпосередньо до вільної української громади в ЗДА та до її установи — Комітету Пам'ятника Шевченкові, що їх досі із зрозумілих причин в Совєтському Союзі іґнорували, звертаючись завжди тільки до з кожного погляду нікудишньої групки „проґресистів", яка большевикам вислуговується. Подруге, „Слово" опубліковано в найбільшому розпалі кампанії проти пам'ятника Шевченкові у Вашинґтоні, яку вели деякі американські кола, користуючись при цьому власне тими самими арґументами - вигадками, що були згадані в „Слові", зокрема твердженнями про надзвичайну пошану, яку виявляють компартія і уряд для Шевченка в Совєтському Союзі, та про намагання, як писав „Вашинґтон Пост" — „невеликої групи" українських націоналістів використати пам'ятник Шевченка у Вашинґтоні для „своїх нездійснених цілей" — привернення волі, незалежности й суверенности українському народові. На облудність і підступність „Слова" вказувало й те, що в ньому вжито дослівно тих самих фраз, що їх ужив совєтський ставленець в Об'єднаних Націях, Лука Кизя, в листі до „Вашинґтон Пост" з виразною метою: прославляючи Шевченка, дати ворожій до справи встановлення йому пам'ятника у Вашинґтоні групі американців потрібні їй арґументи.

Проте, навіть при таких наявних доказах злонамірености „Слова" — що їх опісля потвердило також розсилання його тексту совєтською амбасадою" — „Свобода" не виступила із коментарем без основної перевірки всіх можливостей. Перед появою згаданого вже коментаря про облудність і підступність „Слова", відбуто кілька конференцій і багато розмов, щоб розкрити справді до самого споду всі можливі аспекти того небувалого виступу. Тих „аспектів" було чимало. Для прикладу згадати б, що — як знаємо з авторитетних джерел — совєтська амбасада, яка розсилала текст „Слова", зробила два демарші — один з них на амбасадорському рівні, в Державному Департаменті, у зв'язку з церемонією дедикації площі під будову пам'ятника Т. Шевченкові у Вашинґтоні у вересні минулого року. Отже все вказувало на те, що справа пам'ятника Шевченкові стає — як і можна було сподіватися — міжнародною проблемою великої ваги, й тільки в такому головному аспекті треба було розглядати й коментувати „Слово".

Голоси сирен

З особливою увагою підходити до „Слова" змушували арґументи й аспекти не тільки міжнародного порядку, але й нашого, внутрішньоукраїнського. Не входитимемо вже в психологію поневоленого народу без тяглої державно - політичної традиції, можна залишити на боці й нашу добросердечну вдачу, яка завжди готова до прощення. Але не можна легковажити психології стуженої за Рідним Краєм політичної еміґрації, яку часом кількома патріотичними фразами можна збити з пантелику і втягнути в наставні ворожі сіті. Багато прикладів на це можна навести із часів як після першої, так і після другої світової війни, згадавши при цьому навіть провідних діячів, а що ж тоді говорити про маси!

А „Слово", при всій своїй підступності, було справжнім голосом сирен. Що ж більше може вхопити за серце українського еміґранта, як добре слово про Україну та про Т. Шевченка! А під ним ще й підписані деякі імена, які мають своє значення і свою силу. В таких випадках і обставинах мало-хто з нас згадає імена розстріляних творців і діячів української культури, мало-хто загляне — наприклад — в „Українську Радянську Енциклопедію" та приглянеться всім підписам, щоб — за словами Шевченка — пізнати, чия на деяких з них шкура. Вистачить, наприклад, прочитати, що пише згадана енциклопедія про підписаного під тим „Словом" Олександра Корнійчука, не кажучи про деяких інших, що справді „гірше ката" розпинають „вдову - сиротину".

Але, поминаючи й цей факт, немає жадного доказу не тільки на те, хто те „Слово" укладав, але й на те, чи справді всі підписані під ним його підписали. Факт, що це „Слово" появилося через два дні після відвідин Хрущова в Києві і — з уваги на згаданий вже міжнародний комплекс, до якого воно відноситься — може мати також свою вимову. Але для наболілої тугою за рідним краєм душі еміґранта добрі слова про Україну і про Шевченка, навіть серед отруйного сміття, прозвучать як голоси сирен, за якими не один з еміґрантів готов піти сліпо у вогонь і воду. Це, без сумніву, мали на увазі дійсні ініціятори і дійсні автори „Слова", вставляючи в нього дві самі по собі шляхетні пропозиції: прийняти для вмурування в пам'ятник Шевченкові у Вашинґтоні священну землю з могили Тараса і запросити „діячів української культури" до участи в урочистих церемоніях відкриття того пам'ятника.

Становище „Свободи"

„Свобода", розпоряджаючи найбільшим апаратом і в наших обставинах відносно найбільшими і найкращими можливостями всебічної перевірки справи, вважала за свій обов'язок висловити свою опінію в можливо найкоротшому часі. І вона це зробила, хоч і забрало їй це тиждень часу. Коментар „Свободи", надрукований у виданні з 10-го грудня м. р. під заголовком: „Облудне, підступне слово", передав наведені вгорі думки, хоч і в дещо іншій формі, і зводився до таких головних тверджень:

1) „Слово" є першим прямим зверненням з-поза залізної заслони до української громади в ЗДА, яку досі там цілком іґноровано, фальшиво ідентифікуючи американських українців з малою, безвартісною і безсильною групкою т. зв. „проґресистів". Це вже певний поступ, який заслуговує на увагу.

2) У „Слові" багато патріотичних фраз про велич Т. Шевченка, що могли б радувати кожне українське серце. Але все це поплутано з комуністичною пропаґандою, яка утотожнює Шевченка — як на глум — з передвісниками рабовласницької комуністичної філософії та окупаційного комуністичного режиму в Україні.

3) У „Слові" пропонується українцям в Америці та Комітетові Пам'ятника Шевченкові прийняти до цього пам'ятника землю з могили Т. Шевченка і запросити „діячів української культури" з підсовєтської України на урочистість відкриття пам'ятника. Проте із змісту „Слова", як і з часу його публікації, виходить недвозначно, що це аж ніяк не є властивою ціллю „Слова".

4) Дійсна, хоч прихована, ціль „Слова" недвозначна: дати американським противникам пам'ятника Шевченкові у Вашинґтоні потрібні їм арґументи, а якщо кампанія проти пам'ятника не мала б успіху — знівечити всю суть і ціль будови пам'ятника Шевченкові, як борцеві за волю, справедливість і незалежність українського та всіх поневолених націй.

5) Кинути кістку незгоди між українців у вільному світі і тим послабити їхній суцільний фронт допомоги українському народові в його боротьбі за волю і незалежність.

6) „Свобода" виразно підкреслила різницю між „Словом", його ініціяторами та дійсними авторами і між бодай частиною тих, що під ним підписані. Тоді й сьогодні ми вважали і вважаємо, що дійсними авторами „Слова" є ті, що керують совєтською пропаґандивною фабрикою в Москві з її філіями у Києві, Мінську та столицях інших „республік".

Дальший розвиток подій під кожним оглядом потвердив це становище.

„Слово незгоди"

Усі цілі, що їх намагалися досягнути дійсні автори „Слова", сьогодні для них уже нездійсненні, за винятком одної. Акція проти пам'ятника закінчилася невдачею. Немає вже й виглядів на те, щоб совєтська офіційна участь у відкритті пам'ятника — і ще й на запрошення відповідального за його будову комітету — обезідейнила та спотворила його так, як спотворюється творчість Шевченка в Совєтському Союзі. Але не зникла ще третя підступна ціль „Слова", того „яблука незгоди", кинутого між українцями в діяспорі. Тому до речі буде розглянути ту ситуацію уважніше. При цьому на початку хочемо подати деякі міркування.

Ми є вільною громадою у вільному суспільстві, в якому „згода не погоджуватись" — одне з найосновніших прав та привілеїв. Влада „народу, через нарід і для народу" можлива тільки тоді, якщо нарід має право вибирати собі своїх представників і вільно висловлювати свою думку. Публічна думка в будь-якій справі не була б можливою без публічного її обговорення. Але публічне обговорення будь-якої справи ставить також свої вимоги, зокрема вимагає доброї поінформованости, себто знання фактів і — як це окреслено в багатьох судових процесах за зневагу — „чесної опінії в чесних цілях". Наша дискусія в справі „Слова" була для об'єктивного спостерігача дуже цікавою пробою нашої зрілости. Але найцікавішою вона була, без сумніву, для тих, що її викликали — дійсних авторів „Слова". Проте, залишімо характеристику цієї дискусії та висновки з неї на кінець цих міркувань, познайомившись раніше з голосами за і проти.

Здирають маску

Большевизм — це є велика і трагічна облудність від часу приходу його до влади починаючи, а на коментованому „Слові" кінчаючи. Це ж облудністю і брехнею, приманливими обіцянками „землі і волі" затягнули комуністи збаламучені маси в свою петлю і душать їх нещадно вже майже пів століття. Історія комуно - московської окупаційної влади в Україні це, без сумніву, найбільш трагічний розділ історії світу. Ця сама влада існує там і нині, і та сама влада прислала нам „Слово". Чи можна оцінювати його інакше, як облудне! Чи можна в ньому добачати заперечення найстрашнішого досвіду, що його зазнав наш нарід упродовж чотирьох десятків років большевицького поневолення, оплативши той досвід мільйонами невинних жертв! Большевизм і Шевченко — це дві протилежності, і тільки брехнею, розрахованою на наївних, тільки замилюванням ока непоінформованих може бути все те, що комуністи пишуть і роблять нібито в пошану Шевченка. Тож і своєю суттю „Слово" є тільки машкарою, за патріотичною формою якої треба дошукуватися злочинних цілей.

Так поставилася до „Сло-

(Закінчення на стор. 4-ій)

Лука Луців

Т. ШЕВЧЕНКО — СПІВЕЦЬ УКРАЇНСЬКОЇ СЛАВИ І ВОЛІ

(10)

Деякі дослідники Шевченкової творчости не добачали цього в його творах і тому твердили, що Шевченко аж у „Трьох літах" ясно заговорив про самостійну Україну. Цикл творів „Три літа" обіймає 1843-1845 роки. Більшість творів із того часу — це поеми, що їх Шевченко не думав навіть друкувати в умовах царської цензури. Тому в цих творах він міг вільніше виявити свої національно-політичні ідеали, які видно вже при аналізі творів „Кобзаря" (1840), „Гайдамаків" (1841), „Гамалії" (1844) та „Чигиринського Кобзаря" (1844).

ШЕВЧЕНКОВА ІСТОРІОСОФІЯ

Все йде, все минає — і краю немає.
Куди ж воно ділось? відкіля взялось?
І дурень, і мудрий нічого не знає.
Живе ... умирає ... одно зацвіло,
А друге зав'яло, навіки зав'яло ...
І листя пожовкле вітри рознесли.
А сонечко встане, як перше вставало,
І зорі червоні, як перше плили,
Попливуть, і потім і ти, білолиций,
По синьому небу вийдеш погулять.

Такими могутніми словами починає Шевченко свою поему, нав'язуючи її до вічности, звертаючись до місяця та розповідаючи йому про своїх „дітей".

Так, як „вияснив" совєтський науковець перших п'ять рядків із заспіву до „Гайдамаків" — це є клясичним доказом того, що діється тепер у поневоленій Україні з Шевченковою творчістю. Фальшування думок поета доходить там до вершка. Та щоб не бути голословним, наведемо твердження Кирилюка:

„Філософські, естетичні погляди Шевченка формувалися як погляди матеріялістичні. Перш за все про це свідчить вступ до поеми „Гайдамаки". Поет виявляє своє розуміння світу й природи, де все перебуває в стані безперервного руху, розвитку, оновлення". І тут наводить Кирилюк 5 перших рядків поеми.

А ми наведемо дальші слова з цієї поеми і спитаємо Кирилюка, чи „матеріялісти" говорять про „живу душу" і про потойбічне життя?

Ні, не заховаю, бо душа жива.
Як небо блакитне — нема йому краю,
Так душі почину і краю немає.

Чи, прочитавши це, можна писати, як це робить Кирилюк, що погляди молодого поета „протистояли ідеалістичним, метафізичним поглядам на світ, на природу" (ст. 85). Але що зробити з отою „живою душею", в якій немає ні початку, ні кінця, того совєтський вчений не вияснює, він про це мовчить.

Читаючи твердження Л. Коваленка про те, що в „Гайдамаках" цікавила Шевченка „гострота клясових протиріч між селянином і паном, боротьба поневоленого селянина проти свого поневолювача", (ст. 37), і що „великий син українського народу написав твір, в якому віє духом клясової боротьби" (ст. 44), мимоволі мусимо підсміхатися, бо перед нами лежать „Гайдамаки", відкриті на тій сторінці, де промовляє благочинний:

Молітесь, братіє, молітесь! —
Кругом святого Чигрина
Сторожа встане з того світу,
Не дасть святого розпинать.
А ви Україну ховайте:
Не дайте матері, не дайте
В руках у ката пропадать.
Од Конашевича і досі
Пожар не гасне, люди мруть,
Конають в тюрмах голі, босі ...
Діти нехрещені ростуть.

Благочинний вогненним словом промовляв про знущання поляків над українським народом і про те, що українці не шанують своїх „праведних гетьманів", тобто народних провідників, і ніхто не знає, де могили Богдана Хмельницького, Остряниці, Наливайка, Богуна і Тараса Трясила.

Згадайте праведних гетьманів:
Де їх могили? Де лежить
Останок славного Богдана?
Де Остряницина стоїть
Хоч би убогая могила?
Де Наливайкова?! Нема!
Живого й мертвого спалили.

Поет зовсім не думав про „клясові протиріччя", як пишуть російські комуністичні літературознавці та їхні українські підлабузники, бо проти такого твердження кричать самі Шевченкові твори. Український поет мав на думці національну та релігійну волю нашого народу, а не тільки економічне визволення, коли кінчав промову благочинного словами, які свідчать про віру автора в містичну силу:

Не плачте, братія: за нас
І душі праведних і сила
Архистратига Михаїла.
Не за горами кари час.
Молітесь, братія!

Чи так писав би матеріяліст?

І сам Кирилюк мусить згадати, що „свого часу Шевченкові приписували ідеалізацію гетьманщини при розкритті образу Яреми. Напередодні повстання наймит „в латаній свитині" мріє":

Козак оживе,
Оживуть гетьманя в золотім жупані,
Прокинеться доля, козак заспіва ...
... а в степах України —
Дай то, Боже милий — блисне булава.

З цього видно, що головний герой поеми — Ярема мріє про відбудову гетьманщини. Що це не була соціяльна революція видно з того, про що згадує і сам Кирилюк: „Ґонта був проголошений полковником і князем уманським, а Залізняк — князем смілянським і гетьманом. На всій території, визволеній гайдамаками, встановлювались козацькі порядки" (ст. 98).

Говорячи про історичні та політичні погляди Шевченка, конче треба згадати про товариство, в якому згуртувалася була українська молодь наприкінці 1845-го року в Києві і душею якого був Тарас Шевченко. П. Куліш писав, що „серед тієї благодатної молоді з'явився Шевченко, „як видиме оправдання" нашого натхнення звиш ... Він з'явився з голосним плачем своїм по нещасливій долі земляцькій і заспівав перед небожатами:

Світе тихий, краю милий, моя Україно!
За що тебе сплюндровано, за що, мамо, гинеш?

Спів цей був для неї воістину гуком воскресної труби архангела. Коли говорено колинебудь, що над чолом у чоловіка засвітився полум'яний язик, то це було тоді в Києві ... На Шевченка взирало незв'язане нічим, опріч дружби, браття, як на якийсь небесний світильник: Он бѣ свѣтилник горя и свѣтя".

Українська патріотична молодь, яка згуртувалася в Кирило-Методіївськім Братстві, була глибоко релігійною, демократичною в євангельському дусі і високо цінила національну ідею, овіяну українським месіянізмом, як про це свідчать статут цієї організації, її проклямація „До братів українців" та „Книги битія українського народу". Ось ця проклямація:

1. Ми приймаємо, що всі слов'яни повинні між собою поєднатися.

2. Але так, щоб кожен народ скомпонував свою Річ Посполиту і управляв незмісимо з другими, так, щоб кожен народ мав свій язик, свою літературу і свою справу общественну.

ЮВІЛЕЙНЕ ВІДЗНАЧЕННЯ 70-ЛІТТЯ УНСОЮЗУ В ДІТРОЙТІ

ОКРУЖНИЙ КОМІТЕТ ВІДДІЛІВ УНСОЮЗУ В ДІТРОЙТІ
1-ий ряд: Василь Паліж — прес. реф., д-р Денис Квітковський голова Кон. Ком., Петро Мудрий — 1-ий містогол. Володимир Дідик — голова, Андрій Триш — секретар, Ярослав Базюк — 2-ий містогол., Володимир Гірняк — обласний організатор. 2-ий ряд: Василь Терлецький, Дмитро Кошильовський, Андрій Масний, Олександер Кушик, Стефан Хомяк, Володимир Крушельницький, Олекса Тяжкий. 3-ій ряд: Андрій Животко, Степан Крупка, Петро Залуга, Павло Дуда, Теодор Грицай — Кон. Ком., д-р Атанас Слюсарчук, Евген Барна — керівник українського радіомовлення станції CJSP. Відсутній Богдан Верещинський — касир.

Серед інших українських громад в Америці, що нещодавно відзначували 70-ліття Українського Народного Союзу, була також громада в Дітройті. Відзначення у формі Ювілейного Концерту відбулося при великій кількості союзівців та громадянства в неділю, 23-го лютого 1964 року, у концертовій залі Чедзі гай скул. Підготовою та переведенням відзначення занимався Окружний Комітет Відділів УНСоюзу в Дітройті, що об'єднує відділи Мишиґену, південної провінції Онтеріо та частини північного Огайо.

Програму цього знаменного концерту розпочала відспіванням американського гимну в українському перекладі відома солістка хору „Трембіта" — Галя Кравченко. Слід відмітити, що американський гимн в українському перекладі був вперше відспіваний в Дітройті на цьому концерті, викликав у присутніх гарне враження. У вступному слові, відкриваючи програму, голова Ювілейного Комітету, довголітній головний радний УНС — Володимир Дідик, між іншим, сказав, що якби український нарід на рідних землях був вільним, то без усякого сумніву так само торжественно відзначував би ювілей УНС, як це роблять українці по цьому боці океану, кермуючись заслугами УНСоюзу для української справи взагалі. У черговій точці програми на сцені появився у сніжнобілих сукнях жіночий хор „Трембіта", під мистецьким керівництвом д-ра Богдана Кушніра, члена факультету Вейн університету в Дітройті. У цій частині майстерно виконав „Хор лісових дзвіночків" до слів Павла Тичини, муз. Василя Уманця, „Українську баркаролю" — слова Василя Пачовського, муз. Станислава Людкевича, „Хор русалок" і „Пливе човен" Миколи Лисенка.

Глибоко-змістовну доповідь виголосив головний секретар УНС, д-р Ярослав Падох. У ній насвітлив життеві умовини давних українських поселенців в Америці, серед яких УНСоюз розпочав свою творчу працю, та її корисні наслідки у суспільно-політичному, науковому та господарському галузях української спільноти сьогодні. Промову приняли учасники зі справжнім заінтересуванням, перериваючи її кілька разів рясними оплесками.

В другій частині концерту, під бурхливий аплявз учасників, на сцені появився сеньйор українського театру, мистець Йосип Гірняк, у ролі народного мудреця „Гриця Зозулі". Годі в цім дописі описати майстерного виконання ролі нашого мистця, як також зворушливо-бурхливої реакції збоку присутніх та сильного враження, яке залишила ця точка програми. З неменшим аплявзом присутні приняли автора „Гриця Зозулі", широко-відомого гумориста, артиста-маляра Едварда Козака.

У кінцевій точці програми на сцені знов появився жіночий хор „Трембіта", цим разом у чудових мальовничих гуцульських строях. Гучний аплявз вказував, з яким захопленням учасники приняли його появу. У цій частині хор виконав уривок з недокінченої опери Миколи Леонтовича „На русалчин Великдень", „Ох і хилить" з опери „Тарас Бульба" — Миколи Лисенка та „Янчик" Станислава Людкевича. Акомпаніямент Ольги Дубрівної-Соловій, а ще більше милозвучне сольо молодої, але вже широко відомої співачки-солістки Галі Кравченко вплітались у справді високо мистецької вартости виконання хором цих чудових пісень. Виконані пісні становили повний концерт, що його присутні прийняли з насолодою. Хор виявив великий поступ в розвою хорового мистецтва, повну гармонійність зі своїм диригентом та зразкову здисциплінованість. Варто було б, якби хор з тим чудовим репертуаром не обмежився лише до цього виступу, але дав свої концерти в інших українських громадах, які без усякого сумніву приняли б такі виступи з вдячністю.

У заключному слові Василь Паліж, що проводив програмою, зложив подяку в імені Окружного Комітету духовенству обох наших церков за участь у відзначенні. Зокрема висловив подяку співвиконавцям програми мистецві Йосипові Гірнякові та д-рові Ярославові Падохові, що прибули з далекого Ню Йорку на це свято. Рівнож зложив подяку управі хору „Трембіта" з інж. Богданом Сторожуком у проводі, диригентові д-рові Богданові Кушнірові і всім паням-хористкам за вложений труд при підготовці прегарного репертуару. Також усім учасникам концерту, що так численно взяли участь. Гріманим „Ще не вмерла Україна", що його відспівав хор з усіма учасниками, закінчено добре підготований концерт.

Підготова та переведення ювілейного відзначення, вказувала, як комітет мусів працювати, щоб це свято було одним з найбільших і найкращих в Дітройті. В тому заслуга цілого комітету, як також поодиноких його членів. Крім голови, багато труду вложили містоголова — Ярослав Базюк, секретар — Андрій Триш, касир — Дмитро Кошильовський, обласний організатор — Володимир Гірняк, член пресової комісії — Петро Залуга, та члени, Олександер Кушик, д-р Атанас Слюсарчук та інші. Зокрема багато причинився до його популяризації керівник українського радіомовлення стації CJSP в Лемінґтон, Канада, член пресової комісії — Евген Барна, що приділив 8 радіомовлень цьому ювілеєві та цікаве інтервю з Володимиром Гірняком в тиждень перед концертом. Слід відмітити, що Евген Барна належить до молодої вже тут народженої ґенерації. Він виявляє багато ініціятиви та вкладає немало труду в загально-громадські справи, а УНСоюзу зокрема. Підготовляючи ювілей, комітет видав 20-сторінкову ювілейну програму, в якій поміщено побіч святкових матеріялів, привіти УНСоюзові з нагоди його 70-ліття відділів УНС, громадських установ та поодиноких спонзорів. Цю добре опрацьовану ювілейну програму вручували дівчата-впорядниці концерту кожному учасникові.

Ювілейне відзначення відбилось не лише широким відгомоном у „Свободі" та торонтоньскому „Вільному Слові", але також у англомовній пресі, а зокрема у найбільшому дітройтському щоденнику „Дітройт Нюз", що в день концерту помістив велику статтю про УНСоюз та ювілейні відзначення його 70-ліття в Дітройті, а також „Вест сайд Курієр" та інші.

В. П.

Роковини 22-го Січня у Філядельфії

Українське громадянство Філядельфії достойно відзначило день Самостійности й Соборности України. Заходами місц. філії УККА, очоленої відомим українським науковцем і суспільним діячем, професором Дрексел Інституту Технології д-ром Гнатюком та при співучасті громадського комітету 14-го січня українську делеґацію, очолену д-ром Гнатюком прийняв на авдиєнцію мейор міста паном Тейтом, який передав на руки голови проклямацію Дня Української Незалежности. В складі делеґації були представники українських політичних, професійних, суспільних і культурних організацій та представники молоді, серед них ОДУМ-у. 16 січня українську делеґацію, очолену заступником голови філії УККА д-ром В. Рудницьким прийняв у комітеті в м. Гаррісбурґу губернатор Пенсилвенії Вілліям Скрентон, який в присутності багатьох інших делеґацій виголосив доповідь про змагання українців за свободу й державну незалежність та про вклад української еміґрації в життя американської країни, зокрема Пенсилвенії. Губернатор передав текст проклямації Українського Дня і сфотографувався разом з делеґацією. Обидві делеґації доручили мейорові й губернаторові подарунки зразки української народної творчости — різьбарства.

25-го січня у виповненій залі однієї з наймодерніших публічних шкіл міста — Бенджемін Френклін Гайскул відбулись Академія й Концерт. Після американського гимну, виконаного солісткою хору „Кобзар" п-і Муровaною, Вол. Біляїв прочитав текст 4-го Універсалу та Деклярацію Акту Соборности. Адвокат Іван Петрик, народжений у Філядельфії українець, кандидат на конґресмена в цьогорічних виборах, звернувся з коротким словом, відчитав проклямацію мейора і представив присутнім представника мейора — радного міста Ізидора Беллієа (родом із Києва). Бурхливими оплесками вітали присутні заяву радного, що першим законодавчим проєктом цього роду у Філядельфії був його проєкт міського закону про найменування парку у північній частині міста парком Тараса Шевченка. Цей проєкт розглядала і ухвалила підкомісія, незабаром він піде на ухвалу ради міста і затвердження мейором.

Адвокат Тома Дармограй прочитав проклямацію губернатора і представив присутнім на залі особистого відпоручника губернатора секретаря (міністра) департаменту охорони здоров'я й суспільної опіки пана Метью Адамса. В короткій й глибокозмістовній промові секретар Адамс привітав українців з нагоди великого свята, доказуючи своєю промовою, що ми маємо серед визначних людей Америки багатьох, хто добре орієнтується в нашій проблематиці і є нашими прихильниками.

Змістовну промову в українській мові виголосив професор економії Дрексельського Інституту Технології пан д-р Петро Стерчо.

В концертовій частині брали участь солісти нюйоркської опери п-і Марта Кобрин-Кокольська, молоді талановиті музики — скрипаль А. Заплатинський і піяністка Ж. Кравців. Хорові точки виконав хор „Кобзар" під керівництвом д-ра А. Рудницького. Перед закінченням програми свята п. Вол. Біляїв на доручення голови філії УККА прочитав уривки із звернення гол. ВО УНРади п. Л. Лівицького до українців на Батьківщині і у вільному світі з нагоди річниці проголошення Суверенности й Соборности України. Свято закінчилось загальним співом „Ще не вмерла Україна". *В. Б.*

Іван МАНИЛО...

БАЛЯДА ПРО ТАРАСА

За байраком байрак,
А там степ та могила...
Т. ШЕВЧЕНКО

За бенкетом бенкет,
А там степ та могили...
З домовини Поет
Встає сивий, похилий.

Встає сам уночі,
Бреде, пісню співає.
І ридають сичі
Над Дніпровим розмаєм.

О, куди ж ти ідеш,
Дорогий мій Тарасе?
Бачиш: сяйво пожеж,
Київ-канівську трасу...

Он дивись: німчура,
Хоч чужа, по хатах є,
І Росія з Дніпра
Сині хвилі ковтає.

Доки ж буде вона
Наші ниви топтати?
Ні, не мир, а війна
Кличе нас до відплати!

О, Тарасе! Між нас
Ще і досі біда є...
Твій крилатий Пегас
Жде тебе й виглядає.

Хай летить навмання
В Київ, Львів, Коломию...
Твого друга-коня
Я сльозами обмию.

Твій „Кобзар" — моноліт,
Твій Ярема живий ще...
Твоє слово гримить,
Наче те бойовище!

За бенкетом бенкет,
А там степ та могили.
З домовини Поет
Встає мрійний і милий.

Встає сам... На снопи
Вінок слави складає...
А навколо степи,
Наче море безкрає...

(Пл. ог.)

Проректор УВУ проф. Кульчицький у відвідинах в Ню Йорку

В цілі познайомлення нашого громадянства з цілями і діяльністю Українського Вільного Університету, проректор УВУ, проф. д-р О. Кульчицький прибув 3-го березня до Ню Йорку, де відбув ряд зустрічей та виголосив доповіді в українських установах і організаціях. Під час свого побуту в Ню Йорку проф. Кульчицький відвідав Наукове Товариство ім. Шевченка, Український Народний Союз і редакцію „Свободи", Український Конґресовий Комітет Америки, Український Інститут Америки, Український Літературний Клюб, Українську Вільну Академію Наук і Пласт, як це вже було подане у пресі. При тій нагоді проф. Кульчицький виголосив доповідь на Святочній Науковій Конференції НТШ, влаштованій з нагоди 150-річчя народин Т. Шевченка в Ню Йорку; він дав також доповідь в Українському Літературному Клюбі, а у французькій мові в Academie Internationale des Sciences для науковців-еміґрантів з-поза залізної заслони. Проф. Кульчицький брав також участь в Науковій Конференції УВАН та їздив з членами Головної Управи УНСоюзу на Союзівку, щоб взяти участь в урочистому зложенні вінка перед пам'ятником Шевченка на Союзівці. Проф. Кульчицький брав також, з рамени „Кодусу" участь в засіданні Управи „Самопомочі" в Ню Йорку. 12-го березня проф. Кульчицький виїхав до Філядельфії, а опісля й до інших міст ЗДА та Канади.

В глибокому смутку повідомляємо Рідних, Приятелів і Знайомих, що дня 17-го березня 1964 року з Волі Всевишнього по короткій недузі відійшов у Вічність наш Найдорожчий

БРАТ, ШВАГЕР і ВУЙКО

бл. п. мґр. ЛЕВ БОБИНСЬКИЙ

народжений 19 лютого 1902 р. в Зах. Україні.

Панахида буде відправлена в п'ятницю 20-го березня ц. р. о год. 8:15 веч. у похоронному заведенні С. Креденсор при 25-ій і Бравн вул.

Похорон відбудеться в суботу 21-го березня ц. р. о год. 10-ій рано з церкви св. о. Николая при 24-ій і Поплар вул. на цвинтар на Факс Чейсі у Філядельфії.

В глибокому смутку:
Родина БОБИНСЬКИХ і МАСЮКІВ

В П'ЯТУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ нашого Найдорожчого МУЖА, БАТЬКА і ДІДУСЯ

бл. п. Стефана БРОДИКА

буде відправлена

СЛУЖБА БОЖА З ПАНАХИДОЮ в суботу, 21 березня 1964 року

в год. 9-ій ранку
в Українській Католицькій Церкві Св. ДУХА
при North 5th Street в Брукліні, Н. Й.
ПРИЯТЕЛІВ та ЗНАЙОМИХ ЗАПРОШУЄ РОДИНА:
АННА — дружина
ОЛЬГА — донька
ІВАН — зять
МАРТА і НАТАЛКА — внучки

В ДЕСЯТУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ нашого Найдорожчого МУЖА і БАТЬКА

о. Теофіля КАЛИНИЧА

б. пароха в Тарнавці, повіт Ряшів і б. м.-декана Лежайського Деканату,
як і рівнож, поминаючи відійшовших від нас у Вічне життя в останньому десятилітті

БРАТІВ і ВУЙКІВ

д-ра Маряна Яросевича
і
д-ра Ореста Яросевича

бувших адвокатів в Ліську і Устріках,
згадавши також розстріляного большевиками 1920 року сотника Української Галицької Армії

Ізидора Яросевича

жертвуємо:
25.00 дол. на Українську Католицьку Церкву св. Івана Хрестителя в Гантері, Н. Й.;
25.00 дол. на Українську Православну Церкву-Пам'ятник в Бавнд Бруку, Н. Дж. і
30.00 дол. на осередок українських науковців в Сарселі у Франції.

ІВАННА і ЛЮБОМИР КАЛИНИЧІ
Ірвінгтон, Н. Дж.

Замість квітів на свіжу могилу
сл. п. ІРИНИ КАЛИМОН
суму 10 долярів
на потреби Товариства ім. Шевченка в Ню Йорку
складають
Михайло і Зофія ГАРАСЕВИЧІ

ПОДЯКА

Дня 24-го лютого 1964 р. у Колчестер, Конн. упокоїлася в Бозі на 89-му році трудящого життя

бл. п. Павлина зі Салюків ШВЕД-ГРАБОВЕНКО

Тому, що вся родина Покійної живе в Рідному Краю, її похоронами зайнялися добрі приятелі, які не жаліли часу ні труду, щоб її остання дорога випала гідно і врочисто.

Усім, хто причинилися до цього, складаємо оцим щиросердечну подяку так від нас особисто, як й іменем відсутніх дітей, внуків і правнуків. Передусім дякуємо ВПр. о. А. Назаревичеві, парохові української греко-католицької церкви Преч. Діви Марії в Колчестер за відслуження Панахиди, Служби Божої та похоронних обрядів на місці вічного спочинку, як також за виголошення зворушливої прощальної проповіді. Щиру подяку висловлюємо ВП. Паням Хомовій, Шестаковій і Балацькій та їхнім Дітям за участь у Панахиді та звеличення її гарним хоровим співом. Слова глибокої подяки передаємо ВП. Пані Марії Марцінка за її ревний безкорисний труд при поладнанні усіх формальностей, пов'язаних з влаштуванням похоронів. Вкінці висловлюємо щире спасибі всім знаним і незнаним Особам, які своєю участю в Панахиді і похоронах, датками на Служби Божі за спокій Душі Покійної та зложенням квітів віддали їй останню прислугу та виявили любов і пошану.

Нехай Всевишній всіх Вас нагородить сторицею та береже від всякого лиха.

ЗЕМЛЯКИ з НЮ ЙОРКУ

Провал підступної московської затії

(Продовження зі стор. 2-ої)

ва" переважна більшість нашої публічної опінії, якщо міряти її тиражем преси, яка ту опінію репрезентує. Негативне становище зайняли до „Слова", крім „Свободи", такі наші пресові органи, як „Народна Воля" („Америка" ще досі в цій справі не висловилася, хоч її негативне становище до „Слова" відоме з інших виступів), „Гомін України", „Канадійський Фармер", вінніпеґський „Український Голос", лондонська „Українська Думка", мюнхенський „Шлях Перемоги", мюнхенська „Сучасність" у статті її співредактора Вол. Стахова, хоч протилежне становище зайняли в „Українськім Самостійнику" д-р Богдан Кордюк та інші. Таке ж неґативне становище, як відомо, зайняли і найбільш авторитетний у цій справі Комітет Пам'ятника Шевченкові, і Український Конґресовий Комітет Америки, і такі великі наші організації, як Український Народний Союз, Український Робітничий Союз, Орґанізації Визвольного Фронту та багато інших. Їхні арґументи зводяться в основному до згаданих уже в цій статті, включаючи й інші, не менш переконливі.

Але віддаймо увагу й тим, що думають інакше.

Ті, що радять „запросити"

Крім тих, що — як „Свобода" — побачили в „Слові" підступність окупантського комуністичного режиму, не бракує й таких, які взяли „Слово" за добру монету, вважають його за переломову подію, навіть окреслюють, як своєрід н и й „революційний акт" українських підсовєтських діячів культури, дармащо варіянт того „Слова" розіслала совєтська амбасада у Вашинґтоні. Для всіх них характеристична одна спільна риса: вони абсолютно ігнорують усі „обставини", як і цілість змісту „Слова", маючи на увазі тільки пропозицію прийняти землю і запросити „діячів культури" до участи у відкритті пам'ятника.

До тих, що хочуть „запросити", належать, зокрема: торонтське „Вільне Слово" (хоч на своїх сторінках віддало воно місце іншим голосам, зокрема рішучому й переконливому слову відомого діяча, еміґранта з підсовєтської України п. Семена Підгайного), вінніпеґський „Новий Шлях", орган УНО, що навіть передрукував те „Слово" в цілості, новоульмівські „Українські Вісті", австралійська „Вільна Думка" та ще деякі. Їхні арґументи зайво наводити, бо вони вриваються у відкриті двері: немає українського патріота на еміґрації, який не бажав би, щоб Шевченка всі щиро шанували, який не бажав би найтіснішого духового зв'язку з Україною, який не співчував би творцям української культури в найтрудніших окупаційних умовинах, який не бажав би найчисленнішої репрезентації українського народу на відкритті пам'ятника у Вашинґтоні. Прихильники запрошення не аналізують „Слова", не приглядаються уважно навіть підписам під ним (в останньому, Шевченківському виданні тієї ж „Літературної України", яка опублікувала „Слово", один з підписаних під тим „Словом", Микола Тарновський, знову називає всіх тих, що будують Шевченкові пам'ятник у Вашинґтоні, „звироднілими виродками", „недолюдками" і ін.). Правильно д-р Денис Квітковський - Квітка у своїй статті в „Самостійній Україні" за лютий 1964 назвав цю комунорежимну затію „поцілунком Юди".

Було б несправедливістю, якби ми не сказали доброго слова й про цих опонентів, бодай більшість їх. Їхні бо голоси, щоб запросити „діячів культури" з України на відкриття пам'ятника Шевченкові у Вашинґтоні, без сумніву, подиктовані шляхетними почуваннями не до одного чи другого імени, що стоїть під „Словом", але до вжитої в самому „Слові" фрази про „діячів української культури". Це річ похвальна, що прихильники запрошення, добачивши в „Слові" можливість увійти в якийсь зв'язок з Україною, відразу відкрили своє серце і свою душу. Думаємо, що власне ці почування не дозволили їм об'єктивно розглянути цілість, побачити факти й зазирнути за куліси, що є першим і головним обов'язком редактора. Вони, натомість, дали „серцю волю", що, як відомо, може легко завести якщо не в неволю, то, щонайменше, під дурного хату.

При цьому не можна не висловити й жалю, що серед деяких опонентів і прихильників „Слова" дійшло вже до того, що — на нашу думку — було одною з головних цілей „Слова": сварні. На тему „Слова" вже не дебатують, а починають сваритися торонтське „Вільне Слово" з вінніпеґським „Українським Фармером", а вінніпеґський „Новий Шлях" — з торонтським „Гомоном України". Зле було б, якби в цій сварці дійсні автори „Слова" осягнули свою ціль.

Наш огляд був би неповний, якби ми не згадали про ще один сумний „аспект" дискусії в справі „Слова", про який — правду сказавши — не варто було б згадувати, бо на це він і не заслуговує, не мавши головної передумови: чесної думки в чесних цілях. Маємо на думці „проґресивні" публікації в цій країні та в Канаді. Їх автори, очевидно, своєї думки не мають і виконують ролю тих дерев'яних „меккартів", якими рухають і за яких говорять черевомовці.

Окреме місце в цьому дискусійному концерті займає одна з наших льокальних газет, але в тій газеті стільки плутанини, що її не можна серйозно трактувати.

Так у загальних зарисах виглядає справа „Слова" майже через чотири місяці після його публікації. Ми прийняли його і поставились до нього, як ставиться в таких випадках кожна суспільність. На цьому „Слові" ми ще раз випробували моральний стан, політичну свідомість та зрілість нашої громади. Вввважаємо, що наша громада видержала цю пробу і склала іспит, внаслідок чого хитро задумана і дбайливо заплянована нова затія комуністичного ворога українського народу зазнала повного провалу.

Шевченко на червоно

Слушність тверджень опонентів „Слова" більше ніж потверджується тепер, у зв'язку з характером відзначувань 150-річчя з дня народження Тараса Шевченка в Совєтському Союзі, як це можна бачити з повідомлень совєтської преси. Символом цих святкувань може бути „шевченківське число" київського журналу „Україна" з 8-го березня ц.р., в якому на обкладинці і в тексті вміщено два портрети Шевченка, обидва помальовані на червоно. Так є там і в дійсності: московсько-большевицькі поневолювачі України та їхні вислужники по волі чи неволі вилазять зі шкіри, щоб помалювати Шевченка на червоно. Всі гучні і — ніде правди діти — великі зібрання, сесії і конференції присвячені Т. Шевченкові приходять під трьома головними аспектами: 1) „доказувати" спорідненість людяних і волелюбних Шевченкових ідей з діяметрально протилежною до них народовбивчою політикою рабовласницько - колоніяльної комуністичної системи; 2) брехати в живі очі і вмовляти в національно поневолених і соціяльно немилосердно експлуатованих комуністичною Москвою українців, що Шевченко був найбільшим другом Московії і 3) проклинати „українських буржуазних націоналістів" за те, що демаскують комуно - московські брехні про Шевченка, зберігають чисті й не осквернені жадною пропаґандою Шевченкові ідеї, розвивають науку шевченкознавства, прославляють справжнього, непофальшованого Т. Шевченка, як співця волі та справедливости для українського і всіх поневолених народів, і ставлять йому пам'ятники в столицях вільних країн, включно з Вашинґтоном. А вже чимось цілком несамовитим в нормальних обставинах і нормальним у несамовитій совєтській дійсності було призначення Шевченківської премії катові України Нікіті Хрущову. І ми, українці на волі, мали б запрошувати до участи в наших урочистостях репрезентантів того божевільного режиму, що підшилися під назву „діячів української культури", використавши для цього одне чи друге чесне українське ім'я.

Очевидно, що пам'ятник у Вашинґтоні поставив совєтських поневолювачів та фальшівників Шевченка і його творчости в дуже прикре становище. Для них — так зле і так недобре. У цитованій вже „Україні" якийсь Микола Білкун у памфлеті „Не ваш!" — з очевидним натяком на опублікований у „Свободі" в спільному виданні НТШ і УНС альманах „Наш Шевченко" — згадавши злим і голосним словом „малошановних добродіїв Добрянських, Смаль-Стоцьких та інших", бідкається: „Найбільша веремія зчинилася навколо спорудження пам'ятника Шевченкові у Вашинґтоні. Ой, як було б добре, коли б громадскість Радянської України хоч словом заікнулася проти спорудження того пам'ятника! Ой, як можна було б тоді ґаласувати, що комуністи узурпували Кобзаря! А воно не вийшло!!..."

А проте, „вийшло"! Побоявшись — і не без причини — виступити одверто проти пам'ятника, облудним „Словом" підставлено противникам цього пам'ятника фальшиві арґументи. З цим не пощастило. Тоді „на всякий випадок" в тому ж „Слові" зроблено спробу, як уже не пощастить знівечити плян будови пам'ятника, то бодай хляпнути на цей пам'ятник червоною фарбою, якою замальоване світле обличчя Тараса в „Україні". Для тієї мети десь в якійсь фабриці комуністичної пропаґанди приготовано „Слово" і підписано під ним всілякі українські імена. Але нам ще у свіжій пам'яті, як то українська рука випустила отрую з пістолі, яку в ту руку вложив ніхто інший, як сам шеф злочинного МВД в Москві. Отже, і з цією облудою „Слова" не пощастило. Значить — „вийшло"! Раніше чи пізніше поневолений український нарід довідається всю правду про нову московську затію з облудним „Словом" і — ми віримо — благословитиме своїх братів на волі сущих за те, що не дали себе обманути, не зрадили Шевченкових ідеалів і обстояли його правду, „голосну і правдиву, як Господа слово"!

З діяльности нашої молоді у Міннеаполісі

В Міннеаполісі добре зорганізована молодь під проводом СУМ. Особливо треба звернути увагу на молоде покоління. Вже незабаром п'ять років, як існує танцювальний гурток, який розвиває свою діяльність. Приходилось не раз бути на цих виступах, дійсно оминути не можна, щоб не сказати — що діти за досить вмілим керівництвом танц-майстра п. Королевича, швидко засвоюють нові танки. Як чудово вискакують оті малята по 5—6 років, то якби не бачив на свої власні очі, — не повірив би. Сказати треба про мандоліновий г у р т о к, який зробив великі кроки вперед під орудою професора Ставничого. Працює оркестра, яка цілком віддалася цим чудовим дитячим виступам. Ці танцювальні і мандолінові гуртки відомі і в Канаді.

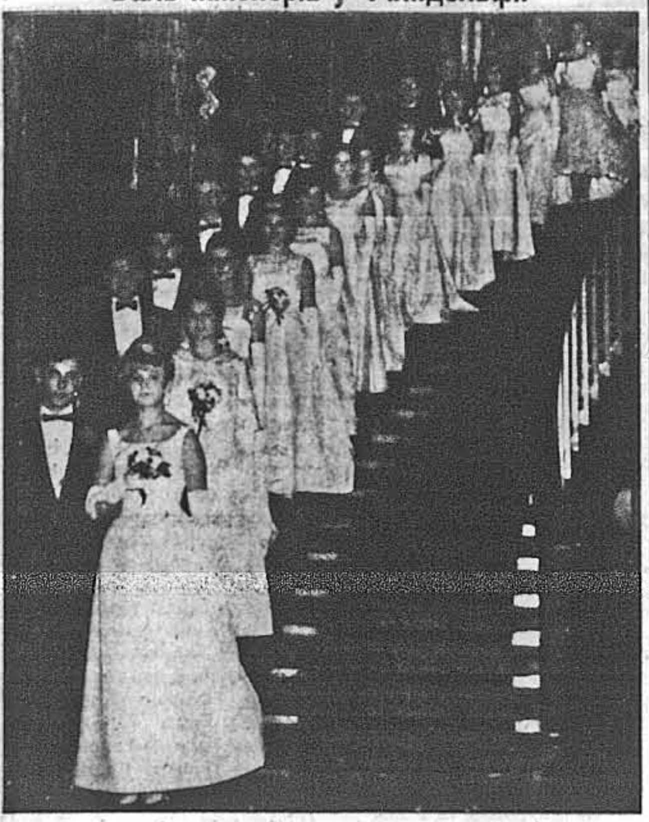
Було багато виступів в Міннеаполісі. Величезну ролю відіграють батьки цих дітей, які спромоглися придбати своїм дітям, гуцульські і полтавські однострої. Треба радіти і мати велику надію, що гурток юних сумівців матиме великі успіхи.

Квітковський

ЩЕ ПРО КОНКУРС СЛІВ ДО ПІСЕНЬ ПРО ЛЬВІВ

У доповненні до надрукованого вже повідомлення про конкурс на слова до пісень про Львів, подаємо адресу, на яку треба в справах цього конкурсу звертатися та надсилати листи: Mr. Jurij Teodorowycz, 1219 N. Avers Ave., Chicago 51, Ill.

Баль інженерів у Філядельфії

Дебютантки на балі інженерів у Філядельфії 1-го лютого. Знизу вгору: Марта Галій, Ляриса Чайковська, Гануся Євсевська, Ліда Квашинська, Люба Данилів, Ірина Філь, Христина Гордієнко, Ольга Цегельська, Дзвінка Федьків, Ірена Мазепа, Анна Фучко, Стефанія Пекляк, Ліда Ясінська, Ірина Гніда.

У Філядельфії відбувся 1-го лютого в найкращім тутешнім готелі „Пенн-Шератон" баль інженерів, який пройшов з величезним успіхом. Чисельні ґратуляції від своїх і чужих за досконало переведену організацію балю і за поведінку публіки. Баль згромадив не лишень представників нової еміґрації, але і уродженців Америки, українського й не українського роду. Прибуло чимало гостей з Філядельфії і дальших міст — Вашинґтон, Балтимор, Ню Йорк. В балі взяло участь 750 осіб, в бенкеті, який попередив баль, 340 осіб. Дуже відрадним явищем було те, що самої університетської молоді було на залі 160 душ.

В рямках балю відбулася презентація дебютанток, яку взірцево перевела пані Наталія Даниленко при співучасті п-ва Шиприкевичів. Представлено 14 панночок.

Впадали в око елеґантні жіночі туалети на тлі гарної залі. На балі відтанцьовано м. ін. традиційну коломийку, в якій взяла участь велика кількість присутніх.

Старостою бенкету був інж. Л. Яцкевич, аранжером балю інж. М. Будник. Організацію балю переводили інж. М. Білас, Р. Пеленський і Ігор Пак.

В розваговій частині бенкету гості мали нагоду почути спів пані Лариси Войтович, акомпаніював п. Б. Перфецький, веселі монологи пп. Рудакевичів. Пісню для дебютанток в укладі молодого композитора інж. І. Чуми відспівав п. І. Шуган. Грала прекрасно оркестра „Амор" з настроєвим приспівом їх музичного керівника Ігоря Раковського.

Б. Луч

Загальні Збори „Чорноморської Січі" в Нюарку, Н. Дж.

Статутова назва товариства „Українське атлетичне т-во „Чорноморська Січ". Ціллю тов. є плекати спорт на терені Нюарку. При т-ві існує окрема спортова секція, яка має великі осяги, м. і. в ділянці копаного м'яча, про що свідчать часті спортові звідомлення в пресі про змагання з чужими дружинами.

На загальних річних зборах Ч. С. 30 листопада 1963 р. під проводом п. М. Кормила, після звідомлення уступаючої управи і контрольної комісії на внесення цієї останньої у д і л е н о абсолюторію уступаючій управі Ч. С. 14-го грудня 1963 відбулись вибори нової управи і контрольної комісії Ч. С. До нової управи вибрані: М. Кормило — голова, С. Хромовський — перший заступник, Т. Джус — другий заступник, С. Кобільник — рекорд. секретар, І. Стефуришин — його заступник, І. Хамуляк — фін. секретар, М. Медюх — його заступник, М. Корда — касир, М. Ільницький — його заступник. До контрольної комісії вибрані: д-р О. Утриско, І. Атаманець і І. Кальба.

Згідно з традицією Ч. С. нововибрана управа влаштувала 12 січня інсталяцію, получену зі з а п р и с я женням членів нової управи і контрольної комісії та керівника Ю. Іванкова. Навмисне вибрано вечір 12 січня ц. р., щоб запрошені члени з родинами хоч думками могли полинути в рідні сторони до своїх родин та пригадати собі Свят Вечір враз з його традиційними звичаями: ялинкою і святочними стравами та при тому згадати про ті родини, що залишились на рідних землях серед невиносимих обставин.

На заклик управи Ч. С. зібралися члени т-ва з родинами в числі поверх 150 осіб у гарно прибраній залі Ч. С. і засіли при столах з традиційними стравами. Вечір відкрив голова Ч. С. М. Кормило і передав ведення програми вечора в руки Ю. Іванкова. Після молитви ,яку перевів запрошений о. прот. М. Харіщак, п. С. Кобільник виголосив святовечірню промову.

Опісля приявні учасники споживали традиційні страви. З привітами виступали: д-р О. Утриско з рамени Відділу ОбВУА і хору „Трембіта", а сот. Кононів від Української Централі в Нюарку, п. Фарбанець від місцевого Відділу Організації Оборони Лемківщини.

Бувший голова Ч. С. п. І. Атаманець перевів заприсяження нових членів керівних органів Ч. С., почім ціла заля відспівала грімке: „Гей там на горі Січ іде". На заклик голови т-ва п. М. Кормила переведено на залі збірку на залишенців в сумі 100 долярів. Серед співу колядок і гарного настрою та гутірки учасників закінчився згаданий вечір з вірою у краще наше майбутнє.

О. У.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ Українського Народного Союзу

СУБОТА, 21-го БЕРЕЗНЯ 1964 р.

ПАТЕРСОН, Н. Дж. Місячні збори Т-ва ім. Т. Шевченка 64 Відд. в год. 7:30 веч. у Вінярського, 482 Мейн вул. Проситься прибути, бо є важні справи до полагодження. — І. Вурний, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Місячні збори Т-ва Дністер 361 Відд. в год. 7:30 веч. у власній домівці при 119 Ave. "A". — В. Вишиваний, предс., М. Елиїв, секретар.

НЕДІЛЯ, 22-го БЕРЕЗНЯ 1964 р.

КАРТЕРЕТ, Н. Дж. Місячні збори Т-ва Запор. Січ, 342-ий Відд. о год. 1:30 по пол. в кім. ч. 2 при церкві св. Димитрія. — Секретар

ПАССЕЙК, Н. Дж. Місячні збори Т-ва ім. Т. Шевченка 42-ий Відд. в год. 2-ій по пол. в УН-Домі при 237 Говп Еве. Просимо всіх своїх членів, що би вже від тепер всі зголошувалися в Управі нашого Відділу на виїзд на посвячення пам'ятника Т. Шевченкові у Вашинґтоні. — В. Марущак, секретар.

ТРЕНТОН, Н. Дж. Місячні збори Т-ва Запор. Січ 245 Відд. о год. 2-ій по пол. в залі Укр. Православної Церкви при 824 Adelin St. На зборах члени зможуть оглянути медалю о. Грушки, що секр. одержав. Проситься членів прибути на збори. М. Мартиненко, секр.

ПАССЕЙК, Н. Дж. Місячні збори Т-ва ім. І. Франка 97 Відд. о год. 2-ій по пол. в парафіяльній залі під ч. 47 Говп Еве., Пассейк, Н. Дж. — Управа.

АСТОРІЯ, Л. Ай., Н. Й. Місячні збори Б-ва св. о. Миколая 5 Відд. в год. 5-ій по пол. в церковній залі. Членство проситься прибути і вирівняти свої вкладки. — А. Малан, голова, А. Климишин, касир, І. Сидор, секр.

ВУНСАКЕТ, Р. Ай. Місячні збори Т-ва Запор. Січ 206 Відд. о год. 1-ій по пол. в парафіяльній залі при 74 Геррес Еве. Проситься членство прибути на збори. — Е. Тепер, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Збори Б-ва св. Йосафата 217 Відд. в год. 1:30 по пол. в залі Укр. Амер. Клюбу, 292 Hudson Ave. на горі в малій залі. Проситься членство прибути на час, щоб вспіти по зборах на посвячення шкільної площі. — К. Шевчук, предс., Ф. Голод, фін секр., С. Мартинюк, касир, В. Колданський, рек. секр.

||||| Розшуки |||||

Тавчаковська Марія пошукує НОВОСАДА Ярослава — син Яна і Дарії зі Львова. Хто знав би про нього або він сам прошу писати до:
Szymoniak Maria
St. Marys 6899
Detroit, Mich. 48228

Пошукується Катерину ІЛЬЧИШИН або ЛАНЬ Катерину, яка колись жила в Бріджпорті, Конн. Пошукує за нею Марія Ільчишин з с. Мальчиці коло Яворова. Хто знав би про неї або вона сама, прошу писати:
International Institute of Greater Bridgeport, Inc.
47 Sherwood Avenue
Bridgeport, Conn. 06605
Tel.: 336-1785

Іван ГЕРГЕЛЬ пошукує своїх племінників або дітей Павла Семеновича ГЕРГЕЛЬ і мати Анна Степановна ГЕРГЕЛЬ. Ці діти 1933 р. в м. Кременчуці на Україні були лишені батьками на поліції, щоб не вмерти голодовою смертю.

Їхня мати живе на Україні і чекає на дітей. Дані про дітей. Старша з них ходила тоді до школи і називалась Галя, нар. 1921 р., Дуся або Євдокія, нар. 1923 р. а їхній брат Іван нар. 1925 р. Всі на прізвище ГЕРГЕНЬ. Хто знає їх або вони самі, або про їхню долю, прошу писати:
Іван Гергель
310 W. Baltimore Street
Flint 5, Mich.

ТАРЗАН, ч. 5207. Небезпека від мавпи.

Мавпенята верескнули з жаху, коли Боббі енерґійно вискочив вперед і з наскоку кинувся на одне з них ...

А недалеко величезна мавпа рикнула з люти, заалярмована криком своїх дітей!